

D. P. Stamatova, ki je s svojo satiro živa vest današnjega trgovskega netičnega časa, in je izšla že cela vrsta resnih kritičnih študij o njegovem psihologizmu in njegovi dramatiki. Orlina Vasileva, ki je napisal „Belo stezo“ (siže iz bolgarske meščanske vojne), „Ognjen obroč“, „Divji gozd“, „Gnoj“ in „Hajduk ne hrani majko“, Gjonočo Bjeleva. Prav tako profesorja dr. Asena Zlatarova, ideala današnje bolgarske mladine, ki ima razen svojih znanstvenih del tudi tri leposlovne knjige. Mladega književnika G. Karaslavova, ki je s svojim zadnjim romanom „Tatul“ dal zgled, kako je treba objektivno, realistično gledati na kmečko življenje.

O Lamaru, zastavonoši proletarskega pesništva, sploh ne bomo govorili. Niti o Geu Milevu in Hristu Jasenovu, ki sta padla v meščanski vojni. Niti o Nikolaju Hrelkovu, Hristu Radevskem, Mladenu Isaevu, Panteleju Matejevu in drugih.

Med bolgarskimi prevodi ni niti enega ruskega pisatelja, čeprav so bili Bolgari zmeraj najtesneje povezani z rusko književnostjo. Bolgarska književnost je rasla pod blagodejnim vplivom in soncem ruskih klasikov: Puškina, Ljermontova, Nekrasova, Tolstoja, Gorkega, Majakovskega itd., ki so vsi prevedeni v bolgarski jezik.

Če podrobneje pregledamo razstavo, bomo videli poleg lepih prevodov v slovenščino izpod peresa Fr. Bevka in drugih tudi skrajšano in neuspelo prevedeno pesem Boteva v mladinskem časopisu „Naša rast“, ki jo je prevedel Živan Žun. Vemo pa, da eksistira cela vrsta prevodov, ki jih prinašajo naše revije, „Naš rod“, „Zvonček“, „Sodobnost“, „Ljubljanski zvon“, „Modra ptica“ in druge, ki bi lahko lepo izpolnili to vrzel.

Priznati pa moramo, da je mladinska književnost, tako originalna kakor prevodna, skoraj popolna in napravi s svojimi lepimi slikami nepozaben vtis. Prav tako je v popolni meri zastopana verska literatura. Tudi „zgodovinski“ romani so vsi razstavljeni, čeprav je njihova zgodovinska pravilnost v Bolgariji dvomljiva.

Razstava vzbuja vtis, da je bila prenatraglo urejena. Dela naj se razstavljajo sistematski in le to, kar ima nesporno vrednost, kar je v resnici reprezentativno. Ta razstava pa ne nudi niti zadostnega pregleda bolgarske knjige, najmanj pa sodobne, čeprav je bila v tem znamenju prirejena. Upamo, da se vsi manjki popravijo o priliki druge, širše zasnovane razstave.

Stenkov A.

„Romantika in realnost“

V „Jutru“ od 14. oktobra t. l. je nepodpisan avtor omenil uvodnik „Pot slovenstva“ v zadnji številki „Sodobnosti“, citiral je mesto, ki govori o tržaških iredentistih in o tem, da je treba Slovincem vere vase, ter dostavil: „Tako piše uvodničar „Sodobnosti“, ne da bi povedal, kakšne razvojne zmote ima pred seboj, ko zahteva samo to vero in nič drugega. Lahko je bilo tržaškim iredentistom, ko je stala za njimi Italija, kdo pa stoji za Slovenci? Niti v teh izredno resnih časih ne mara neznan doktrinar povedati resnice, da za sedaj ne stoji za Slovenci prav nihče na svetu, razen Jugoslavije, katere zasloba pa velja samo toliko, kolikor je naša država složna in močna. To je dejstvo, vse drugo je papir.“ V uvodniku „Romantika in realnost“ od 14. oktobra se nato „Jutro“ še enkrat vznemirja nad trditvijo, da priznanje obstoja več narodov ne bo oslabilo odpornosti države na zunaj, nam

pripisuje namen, da zahtevamo zdaj popolno slovensko politično in gospodarsko samostojnost, nas poučuje, da so bili tržaški iredentisti le zato tako samozavestni, „ker so se naslanjali na ogromno moč zedinjenega italijanskega naroda in so sanjali o italijanskem Trstu, ki bo izhodišče ne samo Avstrije, temveč Srednje Evrope na Jadransko morje in preko njega v Sredozemlje“, in nam sploh svetuje, da začnemo gledati na politično življenje realno in ne romantično.

Kdor primerja te trditve z našim zadnjim uvodnikom, vidi, da je bilo naše stališče kljub vsem citatom podano v potrjeni obliki. V uvodniku, ki je izraz kolektivnega mnenja, je izraženo naše notranjepolitično stališče v popolnoma konkretni obliki. Zahtevali smo, da dobi Slovenija v političnem, gospodarskem in finančnem pogledu iste pravice, kakor jih je dobila s sporazumom Hrvaška, in da se v zvezi s tem spremeni tudi centralna državna ustava, zakonodaja in uprava. Pobijali smo malodušno mnenje, da Slovenija za tako gospodarsko in finančno avtonomijo ni sposobna, ker živi baje danes kot nekak parazit na stroške drugih delov države (prim. tudi polemiko g. Vogelnika „Spovračanja“ v zadnji številki). Tržaške iredentiste in francoske alzaške katoliške duhovnike smo navedli le kot primer ljudi, ki so pripravljeni za uresničenje svojih narodnih teženj v drugih ozirih (gospodarskem, svetovnonazorskem) tudi nekaj žrtvovati. Trdili smo, da Slovenci ne smemo izgubiti vere vase, in opazovanje naših razmer nas prepričuje, da ta naša zahteva ni bila odveč; za razlago našega članka v smislu, da ta vera sama zadostuje, da živimo na nekakem otoku blaženih in da se nam ni treba brigati niti za druge narode v državi niti za zunanjo politiko, ki je danes eksistenčnega pomena celo za največje države, je pa treba precej zlobe.

„Jutro“ doslej ni nastopilo proti sporazumu, ki je de facto uveljavil načelo eksistence več narodov v Jugoslaviji, pozdravljalo je njegov zunanjepolitični pomen in celo reklamiralo za svoj tabor zasluge zanj. Tudi proti zahtevi za avtonomijo Slovenije po hrvaškem vzoru se doslej „Jutro“ ni upalo javno izraziti. Na mesto tega rajši v napačni obliki prodaja naše mnenje in nas slika kot nekake romantike in fantaste. A vsi ti poskusi nas ne morejo prepričati, da je dvajsetletna borba Hrvatov in Slovencev proti unitarizmu — in posebno tudi proti gospodarski politiki, ki je hotela med drugim izrabiti gospodarsko krizo za to, da uniči naše denarne zavode in s tem vse naše gospodarstvo — ter njihova težnja, da se dokončno likvidira ta sistem in s tem ustvari baza za resnično sodelovanje, da je ta borba romantika in ne trda realnost.

Sodobnost.

Opomba. Polemika „Dr. Aleš Ušeničnik in dialektični materializem“ (Sperans) se zaključí v prihodnji številki.